

Vinko Möderndorfer

Chet Sanders - biografija nekega angela

Za Mijo

Chet ni nikoli zapustil svoje trobente.

Zato so ga pokopali z njo.

V posebnem belem lesenem zabojčku so jo prijatelji položili na njegovo krsto. In tudi krsta, v kateri je ležal Chet, je bila bela. Pa ne zato, ker bi bil Chet kakšno posebno posebljenje čistosti... Sploh ne. Včasih je znal biti prav neprijeten. Svoje žene je varal prav tako, kot jih je znal noro ljubiti. Skratka, bil je vse prej kot tisto, kar predstavlja čista belina. Pa vendar so se njegovi prijatelji (skoraj brez posebnega dogovarjanja) odločili, da ga pokopljejo v beli krsti. Kajti Chet Sanders je bil angel.

Angel v nizkem letu.

Angel s trobento.

Triindvajsetega oktobra leta tisoč devetsto triinosemdeset Cheta pokopljejo na njujorškem pokopališču. Pogreb je tajen (zaradi tisočev oboževalk in oboževalcev, kajti Chet je bil vzor marsikateremu ljubitelju džeza). Njegovi prijatelji tistega dne brez besed stojijo ob grobu, v katerega se v tišini spušča bela krsta in na njej bela lesena škattla s trobento. Komaj je bilo slišati brnenje motorja, ki je s svojim mehanizmom počasi spuščal krsto v izkopano luknjo - kot da se krsta potaplja v gosto in črno pokopališko prst.

Seveda pa se Chetova zgodba začenja že mnogo prej. Če smo natančni, pred devetintridesetimi leti v majhni zvezni državi na jugu Združenih držav. Chetov oče (tudi Chet) je bil trgovec, v prostem času pa glasbenik. Igral je bendžo, čeprav si je vedno želel igrati trobento. Zato je svojemu sinu brez odlašanja kupil prav trobento - glasbilo svojih neuresničenih sanj.

In to je bil prvi korak, da je njegov sin (tudi Chet) lahko kasneje postal eden najbolj slavnih trobentačev na svetu.

Ko ga triindvajsetega oktobra leta tisoč devetsto triinosemdeset v beli krsti skupaj z njegovo trobento spuščajo v grob, je njegov oče mrtev že dvajset let. On sam pa je

na dan svoje smrti (slab teden pred pogrebom, štirideset minut čez polnoči, po slavnostnem koncertu v pariški dvorani Olympia, pred nabito polno dvorano) star nekaj mesecev več kot devetintrideset let, njegov obraz pa je ves siv in razguban, oči stekleno mrtve in ugasle kot pri osemdesetletniku. Samo glas njegove trobente je tudi v noči njegove smrti pel mehko in otožno, tako kot prvi dan, ko mu je oče kupil in podaril staro vojaško trobento in jo je mali Chet kar tam, na dvorišču njihove trgovine, prvič prislonil na ustnice in zaigral prve tri tone ameriške himne.

Od tistega dne Chet trobente ni več spustil iz rok. Nosil jo je v posteljo, v šolo, ja, celo v cerkev ob nedeljah je šla z njim. Bila je kot prirasla k njemu. In še danes se ga v rojstnem kraju vsi spominjajo, tudi tisti, ki niso dobro poznali njegove glasbe, kot fanta s trobento.

Chet je igral kar naprej in naprej. Imel je neverjeten posluš. Vsako pesem, tudi če jo je slišal samo enkrat, je lahko zaigral na svoji trobenti. Ko je bil star šestnajst let, so ga vsi v njihovem kraju klicali "naš James Dean s trobento". Bil je takšen kot James Dean. Tako lep. Tako podoben. Tako otožen. Govoril ni skoraj nikoli. Če pa je, je govoril s trobento.

Nekoč je na nedeljskem plesu zaigral neko melodijo. Najavili so jo z imenom "Dotaknem se tvojih ustnic". Bila je zares lepa glasbena tema. Preprosta in čista. Ena sama melodija, ki se ponovi v dveh, skoraj podobnih, vendar pa ritmično različnih različicah. Pesem je v hipu postala krajevni hit. Mrmrli so jo kmetje na svojih kombajnih, natakarije v obcestnih bifejih, šolarji ob odmorih, zaljubljenici v avtomobilih na samotnih nočnih stranpoteh, slišali so jo prepevati celo krajevnega župnika, ko se je na svojem kolesu peljal mimo Webowe slaščičarne. Seveda ni nihče niti pomislil, da je bila to prva skladba za trobento, ki jo je napisal Chet Sanders. Kasneje, čez nekaj let, ko je skladba izšla na plošči in osvojila Ameriko, plošča je nosila isto ime, "Dotaknem se tvojih ustnic", so jo meščani Chetovega rojstnega kraja spoznali in bili ponosni nanjo, kot na melodijo, ki je zrastle med njimi in ponesla tudi del njihovega mesteca v daljni in nepregledni svet.

Chet je takrat igral že v Memphisu z orkestrom slavnega Lonnieja Johnsona.

Cheta se v njegovem rojstnem mestecu spominjajo kot zelo tihega in skrivnostnega mladeniča. Njegova učiteljica Sippie Wallace se ga spominja tudi kot dobrega učenca. (Čeprav to ni bilo čisto res. Slava je Cheta naredila za "dobrega učenca". Tako slaven glasbenik, kot je Chet kasneje postal, v mladosti vendar ne more biti slab učenec! je vzklikala stara Sippie. Lahko smo prepričani, da je stara učiteljica, na koncu svojega življenja je oslepela, bila čisto zares prepričana, da je bil njen Chet vseskoz odličnjak. V resnici pa se je skoz šolo komaj prebijal, saj je večino časa porabil, da se je v gozdiču nad rojstnim mestecem pogovarjal s svojo trobento.) Tudi drugi iz njegovega mesta se spominjajo, da je bil vljuden in tih mladenič. Črnska služkinja Tony se spominja, da je igral na črnskih pogrebi, čeprav to takrat ni bilo popularno, predvsem

zanj ne... Belec, ki igra trobento na črnskih pogrebih! Takšnega človeka so v tistih časih takoj izključili iz družabnega življenja belcev. Stara črna Tony je prepričana, da je bil Chet zelo pogumen mlad fant.

Najbolj pa je Chet ostal v spominu dekletom. Svojim vrstnicam. Bil je lep kot James Dean in igral je trobento. Včasih ga je kakšna punčara zvabila na verando, zvečer, ko ni bilo doma njenih staršev. Zamešala je vrč limonade z mnogo sladkorja in ledu... Chet je stal sredi verande in igral "Dotaknem se tvojih ustnic", dekle pa je sedelo v gugalniku, se pahljalo s spodnjim robom svilenega krila, ki ga je, hrati s stopnjevano močjo glasbe, dvigovalo vedno više in više. Kar meglilo se ji je od čarobnega zvoka trobente, ki so ga izvajale nežne in mehke Chetove ustnice. Ko se je v mesečini južnjaške noči zabliskalo dekletovo spodnje perilo in rjavkasta koža nad njim, vse do temnega popka (tako visoko je dekle dvignilo svoje krilo), je Chet prenehal igrati. Pokleknil je med dekletove noge in se z ustnicami spustil do dišečega južnjaškega cveta. Ja, tako lepo je to bilo. Pravijo punce.

Chet je v tistem času, preden je odšel igrat v Memphis, resneje hodil z nekim dekletom. Claro. Bila je hči kmeta Jenningsa. Jennings je obdeloval svojih nekaj hektarov zemlje s plugom na konjsko vprego, to je bilo za tiste kraje, kjer so bila posestva velika, da jih nisi obhodil od jutra do večera in so jih obdelovali s traktorji in kombajni, prava zaostalost in revščina. Jenningsi so bili revni kmetje. Clara in Chet sta se imela rada. Ko je Chet odšel v Memphis, se je Clara poročila in čez nekaj mesecev rodila sina. Govorili so, da je otrok Chetov.

Clara je nekoč rekla, da ji je Chet rekel, šla sta v gozd, ona je sedela na posekanmi, on pa je igral krošnjam dreves, da bo umrl takrat, ko bo začutil, da je glasba odšla od njega. Ja, tako nekako je rekel, morda ne s temi besedami, ampak Clara se natančno spominja, da se je nenadoma, sredi skladbe ustavil, jo pogledal in rekel: "Ko me bo zapustila, bom umrl?" Ona, Clara, je mislila, da je mislil s tem njo. Nasmehnila se mu je in rekla: "Ah, saj veš, da te ljubim in da te ne bom nikoli zapustila..." "Ne," je rekel, "če ne bom mogel več igrati, bom umrl..."

Clara se je kmalu po poroki preselila. Bila je razočarana. Bila je jezna. Počutila se je prevarano. Rekla je, da ni pričakovala, da jo bo zapustil tako brez slovesa. Vendar, Chet se je poslovil od nje, samo da ona tega najbrž ni razumela. Preden je odšel s prvim jutranjim avtobusom v Memphis, je zvečer prišel pred njihovo hišo in igral pozno v noč. Igral je "Dotaknem se tvojih ustnic". Igral pa je še neko drugo melodijo. Drobno in kratko. Samo nekaj dahov je trajala in ponavljal jo je vso noč. Kasneje, čez nekaj let, je prav to glasbeno temo razvil v najlepšo skladbo slovesa in pozabe: "Rečem ti z bogom, ker te imam rad".

Clara ni niti slutila, da ji je takrat, ko je do onemoglosti igral pod njenim oknom, pravzaprav s svojo glasbo pripovedoval, da mu je žal, da odhaja od nje, da jo zapušča.

"Sicer je pa boljše tako. Z njim bi še umrla. Silil me je, da sva se zaprla v njihovo garažo, legla pod traktor in vdihovala bencinske hlape. Vsak dan sva kakšno uro ležala pod traktorjem in Chet mi je tiščal plastično cevko pod nos: 'Dihaj, dihaj, globoko

dihaj, boš videla, kakšne barve je glasba,' me je nagovarjal. Vedno mi je bilo slabo. Prav je, da je odšel. Hvala Bogu, da sem se ga znebila."

V Memphisu je igral v baru črnca Lonnieja Johnsona. Velikega glasbenika samouka, ki je s svojimi ploščami bluesa obogatel. V tistem času, ko je prišel mladi Chet igrat v njegov orkester, je bil Lonnie že v zatonu. Njegov bar in džezovski klub je bil, kljub dobri džez in blues glasbi, vedno napol prazen. Že prvi teden pa, kar je Chet začel igrati v klubu Lonnieja Johnsona, se je obisk zelo povečal. Novi trobentač je razburil predmestje Memphisa. Belec, ki igra trobento tako kot črnci! Ljudje so kar drli. Stali so pred odrom in zrl v suhljatega mladeniča, ki je z zaprtimi očmi igral na svojo trobento. Tudi drugi glasbeniki so bili vznemirjeni. Pa vendar ni Chetu nihče rekel nič. Čisto tiho, brez besed in z ljubosumno povešenimi očmi, so v garderobi hodili mimo njega. Nihče ni omenil njegovega igranja. Pa tudi Chet najbrž sploh ni opazil, da so se ljudje vseh barv in velikosti kot grozdi nagnetli okrog malega podija z glasbeniki in z odprtimi usti strmeli vanj in v njegovo trobento.

Novinarka ugledne revije "Korenine bluesa", namenjene džezu in bluesu, z imenom Holly Golightly je Chetovo igranje opisala v članku: "Angel s trobento". Ona ga je prva imenovala "Angel". V svojem, sicer precej čustvenem članku je zapisala, da mladi glasbenik Chet Sanders trobente sploh ne igra, temveč pripoveduje z njo, da Chet pravzaprav sploh ni glasbenik, temveč pesnik. Kot izkušena spremljevalka in poznavalka bluesa in džeza je lahko zelo natančno ugotovila, da je moč Chetove glasbe v preprostosti in čistosti. "Chet Sanders," tako piše novinarka Holly Golightly, "glasbeno temo pograbi scela in jo preigrava enostavno in z lahkoto; ko ga poslušamo, imamo občutek, da slišimo vsak ton posebej, hkrati pa nas presune nedeljiva celota, ki seže v nas z neverjetno svetlo energijo. Zato lahko z gotovostjo rečemo: v džez klubu Lonnieja Johnsona se je rodil Angel; Angel, ki igra samo svetlobo - Angel s trobento!" Seveda je bil njen članek prenapet, preveč čustven, patetičen... Če ga danes pazljivo preberemo, lahko opazimo, kako mnogokrat je Holly Golightly uporabljala besede: vznemirjena, razburjena, predati se, očarana... In bila je resnično očarana, pa tudi razburjena in končno tudi vznemirjena. Nekega večera ga je, takoj ko je odigral svojo novo skladbo, enostavno pocukala za rokav in rekla: "Chet, igraš kot angel. Rada bi se fukala s tabo."

Holly Golightly je bila mnogo starejša od Cheta. Bila je že dvakrat poročena (brez otrok). Oba njena moža sta bila glasbenika. Holly se je pri svojih petinštiridesetih letih zelo dobro spoznala na glasbo in na vse, kar spada zraven.

"Chet," mu je nekega jutra rekla, "v Evropo moraš, tam te bodo znali ceniti."

"V Evropo," je Chet prostodušno ponovil za njo, potem pa nadaljeval z igranjem serenade, ki jo je že ves mesec preigraval med enim in drugim ljubljencem z izkušeno Holly Golightly. Nag je stal sredi njenega studia, v petem nadstropju stanovanjske hiše, v umetniškem kvartu Memphisa, in neutrudno igral, medtem pa ga je ona gledala izmed pomečkanih rjuh, se odsotno, kot omamljena, božala pod trebuhom, za okni pa se je delal nov dan njune strastne ljubezni.

Holly ga je vodila na sprejeme glasbenikov in sploh vseh pomembnih ljudi iz umetniške srenje tedanjega Memphisa, poskrbela je, da se je v uglednih glasbenih revijah pojavila njegova slika. Slika koščenega mladeniča s trobento. Večno zamišljenega in malce otožnega angela, ki mu prek čela pada razmršeni šop las. Ženske so obnorele. Pred lokalom Lonnieja Johnsona so se zbirale gruče mladih ljubiteljic (pa tudi ljubiteljev) Chetove glasbe.

In tako se je nekega večera po uspešnem Chetovem muziciranju, v dvorani je bilo tako vroče, da sta dve dekleti omedleli, v Chetovi garderobi pojavil sam Lonnie Johnson. V svoji rozasti obleki in z velikim vijoličnim klobukom je sedel pred ogledalom, ko se je z odra v garderobo ves prepoten vrnil Chet s svojo trobento.

Lonnie je imel rad fante. Ko je bil še mlad, je imel rad oboje. Dober blues in fante. Zdaj, ko je ostarel, pa je vedno bolj imel rad samo fante. Na svoj saksofon že nekaj let ni več igral. Živel je samo še od svoje minule slave. Mehko se je obrnil k prešvicanemu Chetu in rekel:

"Madonca, fant, tako si lep! Za pohrustat!" Zraven pa se je na široko zarežal s svojim umetnim zobalom (ki se je belo svetilo iz črnega obraza); hehtal se je kratko in odsekano pa precej na glas, kot kakšen zamorec, ki ga bodo po krivici linčali. Rekel je še:

"Ampak ne bom te pohrustal, čeprav bi te, madonca, res bi te... Odpustil te bom. Ja, točno to bom naredil. Saj, madonca, ne morem pustiti, da v džez klubu slavnega Jonnieja Johnsona vso slavo požanje neki neznan lepotko Chet, anedane?!"

In se je spet režal in režal in tolkel po kolenih.

Chet sploh ni reagiral. Kot da se ne zaveda izrečenih besed. Po glavi mu je tisti hip blodila nova melodija, ki jo je prav ta večer slučajno odkril.

V prvi vrsti, tik pred njegovimi nogami, je kot vedno sedela Holly in on jo je med igranjem pogledal in ji s trobento, s pravkar izumljeno melodijo povedal, kaj vse bo nocoj počel z njo, takoj ko se bosta razlezla po rjuhah njune postelje. Tako se je tisti hip rodila nova pesem. Kot poželenje. Kot ljubezenski vzdih. Kot hrepenenje... Kasneje je iz tega drobnega glasbenega prebliska nastala petnajstminutna skladba, ki jo je Chet čez nekaj let izvajal skupaj z razširjenim njujorškim džezovskim orkestrom. Bilo je to v glasbo prelito poželenje med dvajsetletnim angelom in petinštiridesetletno, že precej obnucano, a še vendar radoživo žensko. Skladba, ki jo še danes igra vsak džezovski glasbenik, ki da kaj nase, je pod naslovom "Sama skupaj" obšla svet. In čeprav je Chetu prislužila ogromne vsote denarja, so leta tisoč devetsto triinosemdeset Chetovi prijatelji morali sami zbrati denar, da so lahko plačali belo krsto in vse druge stroške pogreba, vključno s posebno belo krstico za Chetovo trobento. Lonnie Johnson je poslal ogromen venec z roza vrtnicami. Bil je star in betežen. Vse je šlo podenj. Živel je v razkošnem domu za ostarele črnske glasbenike. Na dan Chetovega pogreba se je strežnemu osebju hvalil in kazal Chetovo fotografijo, ki je bila tisti dan objavljena v New York Timesu:

"Tega fanta sem kakšno leto dol dajal. Madonca, sva se fukala. Potem sem ga pa nagnal. Ubogi vrag se je fiksaj. Roke je imel kompletno prešpikane, kompletno, vam

rečem! Kot sito! Če ga ne bi tako sral, bi lahko bil res dober glasbenik. Ampak fukal se je pa dobro! To pa!"

Chet se ni preveč žrl, ko ga je Lonnie dal na čevljev. Zdaj je lahko ves dan poležaval med nogami Holly Golightly, se znojil nad njeno kožo, se do onemoglosti drgnil ob njen trebuh, ovohaval njene sokove in kot žejni pil s studentca njenih ust (iz te pesniške fraze je čez nekaj let nastala ena najlepših ljubezenskih skladb: "Pijem iz studentca tvojih ust"); vse to pa je počel, ne da bi za en sam trenutek izpustil svojo trobento iz rok. Neprestano je ležala tam, na rjuhah njune postelje, vedno na dosegu Chetovih ustnic.

Med ljubljajem si je Chet izmišljal vedno nove in nove skladbe. Holly se spominja, da več tednov sploh nista vstala iz postelje. Chet je enkrat na teden nag stopil do vhodnih vrat (v roki je držal trobento), jih odprl samo za nekaj centimetrov, vzela od svojega dilerja zavojček in mu v zameno stisnil šop pomečkanih bankovcev (Chet ni imel, kot noben angel, prav nobenega odnosa do denarja, bankovci so ležali vsepovsod, pomečkani so se svaljali med rjuhami, po tleh, na papirnatih krožnikih, med koščki plesnivih pic... skratka, vsepovsod).

Holly se spominja, da so bile po petih tednih rjuhe sive in lepljive, zrak v velikem studiu (nekoč je v njem prebival slikar - abstraktni ekspresionist) pa je bil gost in premikal se je v plasteh modrikastega dima sveč, kiselkaste omame telesnih sokov, izbljuvkov, urina, švica in menstrualne krvi.

Holly se je naveličala. Ni mogla več. Bila je dinamična ženska. Ljubljenje z mladeničem je bilo eno, njena kariera pa nekaj povsem drugega. Sicer mu je sledila na njegovih astralnih izletih v smehljajočo odsotnost, kjer, tako je pravil Chet, zadobi glasba barve in telo, pa vendar ji njena petinštiridesetletna pamet ni dovoljevala, da bi prav v vseh samouničujočih seansah sledila angelu Chetu. Kaj hitro je namreč opazila, da se želi Chet popolnoma zliti z glasbo. Nič ga ni zanimalo kot samo njegov notranji dialog s trobento. Najmanj ga je zanimalo njegovo banalno in zemeljsko telo. Pravzaprav je, tako je bila prepričana Holly, naredil vse, da bi ga uničil.

Bil je mlad, pa vendar se je staral hitreje kot drugi. V letu dni, kar sta živela skupaj, se je opazno posušil. Chet se je do samega sebe obnašal, kot da ga ne zanima prav nič fizičnega. Vedno bolj je blodil in se vedno bolj odsotno smehljajal. Pravzaprav ni bil nikoli pretirano zgovoren, v zadnjem letu pa je opustil še tisto pičlo konverzациjo.

Če ne bi bilo njegove glasbe, tako je pravila Holly Golightly, bi ga zapustila že prvi teden tistega njunega neznožno-sladkega poležavanja.

Toda vseeno, kljub glasbi, je Holly nekega dne vstala, na silo pretrgala z njuno večtedensko, samouničujočo, erotično-glasbeno blaznostjo, se oblekla, oblekla odsotnega Cheta in ga s taksijem odpeljala k svojemu prijatelju, glasbenemu producentu.

V temačnem studiu so tri dni in tri noči brez prestanka snemali Chetove skladbe. Glasbeniki, ki jih je najel navdušeni producent, so bili vzhičeni. Snemali so brez premora. Chetova glasba jih je potegnila v uničujoči vrtinec. Adrenalin (in steklenice

popitega jack daniel'sa) je vrel in kipel. Po dvajsetih urah je bobnar padel v nezavest. Poklicali so drugega.

Še danes krožijo zgodbice o tem norem snemanju. Posnetki s tega maratonskega snemanja pa slovijo kot najboljše džezovsko-soul skladbe, kar jih pozna džezovska glasbena literatura.

Holly je spala na spalni vreči v veži studia. Ko je odprla oči, je skoz steklo nad mešalno mizo videla Cheta, kako divje preigrava skladbo "Naredil sem dan, naredil sem noč". Zaspala je, ko so mimo nje odnesli nezavestnega bobnarja. Ko se je ponovno prebudila, se je Chet, ves moker od znoja in bel v obraz, vendar z žarečimi očmi (ja, oči so mu gorele), poskušal odlepiti od tal in lebdeti v zraku. Ko se je čez nekaj ur spet prebudila, je Chet že lebdel sredi studia, z zvoki svoje trobente pa se je dotikal njenega drobovja kot z rokami. Potem je Holly spet potonila v spanec. Zbudila se je, ko je bilo že vsega konec.

Seveda pa Holly ni vedela, da je Chet od časa do časa, medtem ko je ona tonila v nove in nove sanje, zapuščal studio in na stranišču zabadal iglo vase ter se vedno bolj spreminjal v svojo glasbo.

Po osemdesetih urah neprekinjenega snemanja se je nasmehnil, se usedel v kot, med nogami objel svojo trobento in zaspal.

Spal je dva dni.

Prebudil se je mrtev.

Še manj je govoril kot kdajkoli prej. Holly je bila pretresena, ko je ugotovila, da se Chet sploh ne spominja, da je tri dni snemal svoje najlepše skladbe. Ves glasbeni svet Memphisa pa je bil navdušen.

Medtem ko je še spal v Hollyjinem studiu, je producent klical vsakih deset minut. Takšne popolne glasbe da svet še ni slišal. Trobenta pripoveduje resnice, ki jih ni izpovedal še nihče. Ritmi se spreminjajo tako skladno, da tega ne pomnijo. Moč glasbenih fraz raste z nezadržno močjo. Ja, človek lahko po takšni glasbi začne verjeti v Boga, ja, po takšni glasbi lahko samo še umreš... Chet mora vse te svoje skladbe zapisati. Založniki se pulijo zanj. To bo biznis... To bo biznis...

Telefon v Hollyjinem studiu je skoraj pregorel. Chet pa je še vedno spal, se v snu smehljaj in stiskal trobento k sebi.

Holly je nakupila pole in pole notnega črtovja. Chet mora vse to zapisati! Kanec pohlepa je zagorel v Hollyjini ljubezni. Biznis bo, so klicali založniki. Kdo da več, kdo da več!

"Vse to moraš zapisati! Moraš!" ga je poskušala predramiti iz njegovega sna. "Moraš! Čez teden dni je lahko že na tržišču. Pravijo, da od časov Bachovega zvezka 'Das wohltemperierte Klavier' še ni bilo tako čiste in popolne glasbe. Sedi in piši!"

Chet pa jo je samo debelo pogledal.

"Kaj?" je začuden izdaval. "Kaj?"

"Piši svojo glasbo, piši, Chet! Vsi smo s tabo! Takšna priložnost se v Ameriki zgodi samo enkrat! Piši!"

Ko se je Holly naslednjega dne prebudila, Cheta ni bilo več. Pobegnil je. S prvim

avtobusom se je odpeljal proti New Yorku. Na mizi pa so ležali kupi nepopisanih notnih listov.

Chet Sanders je iz Hollyjinih ust prvič v življenju slišal, da se da glasba tudi zapisati.

Chet in Holly se nista nikoli več videla. Umrla je kakšno leto pred njim. V svojem studiu je popila celo stekleničko sekanola. Še prej pa se je razšla z nekim mladim črnskim pianistom, ki mu je prav tako pomagala na njegovi poti navzgor. Holly je sicer imela rada mlade moške, vendar je še raje imela mlade talentirane moške, saj je bila sama popolnoma brez talentov. Bila je samo podjetna ženska, ki je zapravila svoje življenje s tem, da je vedno znova ustvarjala angele in se ljubila z njimi.

Chetova pot pa se nadaljuje v New Yorku.

Tam Chet nekaj let igra v orkestru Cola Porterja. Piše skladbe in pesmi. Leta tisoč devetsto devetinsedemdeset tudi zapoje. Njegovo petje se sploh ne razlikuje od igranja na trobento. Če danes poslušamo Chetove posnetke iz tistega časa, lahko mirno rečemo, da je njegovo petje kot igranje na trobento in njegovo igranje na trobento kot petje.

Hkrati pa Chetova glasba postaja vedno bolj popolna in enostavna. Ljudje hodijo na koncerte poslušat predvsem njega, čeprav je na plakatih zapisan v spodnji vrstici, med množico trobent in ne med glasbeniki solisti. Toda to Cheta sploh ne skrbi, kot ga ne skrbi njegova fizična podoba, ki je iz leta v leto bolj starčevska. Njegovo telo se suši in umira. Oči izgubljajo lesk in koža postaja siva in povešena. Čeprav je star šele petintrideset let, je že pravi starec. Razen seveda v glasbi, kjer ga ne more prekositi nihče. Njegova glasba je, v nasprotju s telesom, vedno bolj sveža in dinamična. Kadar igra, in igra mnogo in kar naprej, dvorana obmiruje in zadrži dih. Koncert pa se za tistih nekaj minut, ko igra Chet svoj solo, spremeni v ritual lebdenja na valujoči glasbi Chetove duše. Tisoče obiskovalcev skupaj s Chetom lebdi nad prazno pokrajino sveta. Chet jih s svojo glasbo vodi po skrivnih poteh lepote, kjer se lahko pogovarjaš z Njim, ki je oče angelov.

Chet leta osemdeset odpotuje v Evropo in obnori džezovski Pariz. Nekaj glasbenikov ustanovi džezovsko skupino. Glavna zvezda je seveda Chet. On pa se za to sploh ne zanima. V svojih reakcijah je podoben otroku, čeprav je njegovo telo vedno bolj telo starca. Pusti, da ga vodijo za roko. Če ga ne bi potisnili na oder, bi se izgubil. Obsedel bi nekje v zaodrju in igral sam zase. Govori skoraj nič. Tisto pa, kar pove, ponavljajo za njim v raznoraznih džezovskih klubih kot besede glasbenega mesije.

Na vprašanje nekega zagovednega novinarja, kaj je to, glasba, odgovori: "Glasba, to je... Jebi ga: Glasba!" Nekega večera, v nekem berlinskem klubu, najavi svoj nastop z besedami: "Poslušali boste, kako umiram..." Obiskovalci so skoraj ponoreli.

Zadnji dve leti svojega življenja je bil Chet na višku svojih glasbenih moči. Njegova glasba se je odlično prodajala. Vsi glasbeniki, ki so igrali z njim, so obogateli. Na snemanja in koncerte so se vozili z dragimi avtomobili, on, Chet, pa je živel v drugorazrednih hotelih in njegov menedžer je skrbel, da je imel vedno vse, kar je potreboval. Potreboval pa ni, razen šampanjca in aseptičnih igel, ničesar. Od časa do časa se mu je prilepila kakšna punca z dolgimi gladkimi lasmi. Z eno takšnih je fotografiran na ovitku svoje zadnje plošče. Chet kot mumija človeka: same gube vsepovsod, okrog ust brazde in redki lasje ter ugasle, zelo ugasle oči - to je vse, kar je ostalo od angela. Kot bi se mladenič pretopil v starca. Kot da bi ostala samo duša. Duša v glasbi, vse drugo pa je samo kot prežvečena lupina. Takšen je na svoji zadnji fotografiji. Zadaj, za njegovim hrbtom pa stoji dekle. Glavo ima naslonjeno na njegovo rame. Tako je mlada in lepa (z gladkimi lasmi), on pa tako star in grd - kot bi gledali Smrt in Življenje hkrati.

Na zadnjih nastopih so ga ljudje lahko videli, kako sedi na barskem stolčku in igra na svojo čudežno trobento. Ja, Chet je zelo težko stal in hodil. Šepal je. Premikal se je počasi. In to iz popolnoma preprostega razloga: zabadal se je v žile med prsti na nogah. Žile na obeh rokah pa tudi na vratu so bile že čisto obrabljene, zato se je moral zabadati drugam. Na nogah pa so se mu vbodi zagnojili. Prišlo je do sepse in gangrene. Odrezali so mu palec na levi nogi. Teden dni je ležal v bolnici. Pa je pobegnil. Čez deset dni je imel že koncert. Gnojni izcedek se je cedil za njegovimi koraki. Nekako se je zlizal, ampak stoje pa ni mogel več igrati na svojo trobento. Zdaj so mu prinesli na oder visok barski stolček, na katerega je sedel in igral bolje kot kdajkoli doslej. Na enem zadnjih koncertov je na novo zaigral svojo prvo skladbo: "Dotaknem se tvojih ustnic". Zaigral jo je drugače kot takrat, na verandi svoje prve ljubice. Igral jo je počasneje in s takšno pozornostjo, kot da je to poslednja stvar, ki jo počenja. To, da pripoveduje glasbo. Pesem je postala še preprostejša. Brez kakršnihkoli okraskov je zalebdela nad avditorijem. Preprosta glasbena fraza, ki jo je dvakrat ponovil. Na videz dvakrat isto, ampak samo na videz. S prvo frazo je vzel zalet, z drugo se je dvignil in krožil med ljudmi. Ne, to ni bila več ljubezenska pesem. Chet se z njo ni več dotikal ustnic svoje drage. Ljubezen, ki jo je zdaj pel, je bila zrela, zrela kakor Smrt.

Šestnajstega oktobra tisoč devetsto triinosemdeset je v pariški dvorani Olympia (tam so nastopali: Jacques Brel, Yves Montand pa tudi ameriški bluesarji, Champion Jack Dupree, John Henry Barbee in Sonny Boy Williamson) imel svoj zadnji koncert. Dvorana je bila nabito polna. Cheta so morali prinesiti na oder. Rane na nogah so se mu odprle. Rumenkasti gnoj se je cedil. Ni več mogel obuti čevljev. Bil je bos.

Preden so ga prinesli na oder, si je zabil iglo v dimlje. Tam je bil še kakšen centimeter žil, ki so bile še čiste. Že ves teden je imel vročino. Sluznica v ustih se mu je vnela. Chetov menedžer in vodja skupine (zelo slab basist) je hotel odpovedati koncert. Toda Chet je samo odkimal: "Toliko imam še za povedati," je baje rekel. V garderobo so mu znosili vrečke ledu in konzerve kokakole. Hladil si je rane v ustih in

žareči herpes na ustnicah. "Čudež bo, če bo lahko nocej igral. Saj ne more! Ne smejo ga tako mučiti!" so zmajevali drugi glasbeniki, vsi pa so na skrivaj držali pesti, da bi ga le spravili na oder, kajti koncert je snemala ena najboljših produkcijskih hiš in šlo je za velike denarje.

Chet je, medtem ko so na odru že kakšne pol ure igrali njegove skladbe, sedel v garderobi, se hladil z ledeno kokakolo, imel zaprte oči, momljal sam vase in se vseskoz smehljaj. Preden so ga odnesli na oder, je še pošnjofal malo belega praška, ki ga je za njim vdano nosil menedžer in šef skupine. Takoj ko se je prikazal na odru, je vsa dvorana zabučala v velikem in neprekinjenem aplavzu. Ljudje so stali in ploskali enemu največjih trobentačev današnjega časa, Chetu Angelu. Aplavza ni in ni bilo konec.

Tisti večer je igral slabo.

Seveda pa to ni vplivalo na razpoloženje njegovih občudovalcev. Bili so navdušeni nad njegovo glasbo, pa tudi če je ta večer bila slabša kot ponavadi. Ploskali so mu zaradi vsega tistega, kar je nekoč zaigral dobro. Pa vendar, Chet ni bil zadovoljen. Že po prvi skladbi se je obrnil k svoji skupini in rekel: "Zgodilo se je. Nocoj se je zgodilo." Potem je zlovoljno igral še kakšno uro. Dvakrat je s svojim solom narobe vstopil v skladbo (napaka je bila opazna, lahko jo poslušamo na posnetku), in to ravno v tisto skladbo, ki jo je preigral že vsaj tisočkrat in je bila njegova najljubša: "Dotaknem se tvojih ustnic". Bil je vedno bolj zgubljen. S pogledom je begal po dvorani in nekajkrat je njegova trobenta, ki je vseskoz pela v čistih tonih, grdo zaškrípala, kot astmatičen pubertetnik. Takrat je rekel: "Ne uboga me več. Odhaja od mene." In res, prsti ga niso več ubogali. Ustnice so mu zdrsnile mimo. Trobenta je postala predmet in on je nenadoma postal nemočno telo. Nobene misli več. Ni bilo. Nobene misli. Samo preigravanje melodij.

Ljudje pa so bili navdušeni.

Aplavz je bil dolg pol ure. Stali so in vriskali. Cepetali z nogami in klicali njegovo ime. Aplavz je še trajal, ko se je Chet že peljal proti svojemu stanovanju na Montmartru.

Počasi so mu pomagali v dvigalo.

V ustih ga je peklo. Bil je obupan. Pljuča je čutil kot odprto rano, v kateri se tare grob pesek. Vse je bilo suho. Kot poper. Kovček s trobento je stiskal v roki. Molčal je in grizel ustnice. Ni bil zadovoljen. Koncert je bil zanič. Glasba ga je zapustila. Prvič v življenju se je počutil kot navaden človek, ki se bori s svojo trobento, da bi iz nje izvil kakšen primeren ton. Vedno je igral glasbo, ne pa posameznih tonov. Vedno je pripovedoval zgodbe, ne pa črke. Kako se mu je moglo to zgoditi?! Kako?! Zakaj?! Zakaj ga je zapustila!?

Njegovo pariško stanovanje je bilo v osemnajstem nadstropju. V dvigalu je poleg njega bil še šef skupine. Podpiral je Cheta pod roko. V žepu je imel, kot vedno, pripravljeno bunkico stanjol papirja, žličko, vato, plastično brizgo in košček sveče...

Cheta pa je žejalo.

Usta vroča. Kot bi gorela. Po grlu navzdol pa suh pesek, ki škripa, kadar hočeš vdihniti. Škripa in boli.

Chet po koncertu ni spregovoril niti besede. Zdaj, v dvigalu, pa je pomislil na ledeno hladno pijačo, ki bi pogasila ogenj v ustih. Pomislil je na mrzlo kokakolo. Hkrati pa se je spomnil na njen ogabni sladkasti okus, zato je nenadoma in iz čistega miru rekel:

"Kokakola je ogabna."

To so bile zadnje Chetove besede.

Ko so šefa orkestra (in podjetnega menedžerja) takoj po Chetovi tragični smrti novinarji spraševali, katere so bile poslednje besede tega džezovskega angela, se je podjetni šef sicer spomnil na ta preprosti stavek: "Kokakola je ogabna," pa ga kljub vsemu ni hotel ponoviti. Končno je bil Chet Američan in bi se lahko stavek razumel zelo napačno, hkrati pa poslednja izrečena misel tega glasbenega velikana ni imela prav nobene zveze z glasbo. Zato se je zlagal. Rekel je:

"Poslednje besede našega velikega prijatelja in umetnika, so bile: 'Glasba, to je moje življenje.'" Kaj bolj pametnega se podjetni (pa tudi zelo neumni) šef in Chetov menedžer pač ni spomnil.

Kakšne pa so bile poslednje minute Cheta Sandersa?

Pred vrati svojega stanovanja, v osemnajstem nadstropju stolpnice sredi Montmartra, se Chet poslovil od svojega menedžerja in zelo slabega džezovskega basista. Zaklene vrata za sabo. V veliki dnevni sobi, ki je hkrati tudi snemalni studio, si natoči vrč vode in vanj nadrobi množico ledenih kock. Poskuša piti, pa mu vrč pade iz rok in obleži nerazbit na debeli preprogi. Chet sede v usnjeni fotelj in si sezuje čevlje, zraven stoka od bolečin. Nogavice so zlepljene s kožo. Gnojni izcedek mezi iz prešpikanih in zagnojenih žil med nožnimi prsti. Potem iz kovčka vzame svojo trobento. Pestuje jo kot otroka in se počasi sprehaja po sobi. To traja. Potem odpre okno. Mrzel veter zahladi v njegov vroči in prepoteni obraz. Pogleda navzdol. Vidi lučice montmartrskega pokopališča. Spomni se, da je tik ob vhodu, na desni strani ob zidu, pokopan Sartre, malo više, na isti strani, v tretji vrsti pa Baudelaire; na njegovem grobu so vedno sveže rože... Spet se vrne v sredino sobe. Vzame stol in ga s težavo z vleče k oknu (noge ga vedno bolj bolijo in notranjost žari kot puščavski pesek). Zdaj kroži po sobi. Tik ob stenah. Okoli in okoli. V naročju stiska trobento. Dotika se sten in se slabotno odriava od njih. Pa spet naprej in naprej! Kot da bi ga gnala vedno bolj naraščujoča sila. Zaletava se v stene. Zapre oči in se kobali ob stenah. Okrog in okrog sobe. Ko zatava mimo okna, ga zahladi v obraz. Pa spet naprej! Vedno hitreje in hitreje (žival v kletki, ki išče zalet za svoj let). Potem se ustavi. Odpre oči. Zdaj stoji točno nasproti odprtega okna. Stol stoji ob njem. Prisloni trobento k ustom in zaigra prve tri takte "Dotaknem se tvojih ustnic". Potem steče prek sobe. Stopi na stol. Od tod pa na okensko polico.

Razširi roke in se z vso silo požene navzgor proti nebu.